

VAKUUTUSKASSAT RY
Ratamestarinkatu 11
00520 Helsinki
p. 050 563 3365
info@vakuutuskassat.fi

28.11.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö
milja.tiainen@stm.fi
kirjaamo@stm.fi

Lausuntopyyntö 14.11.2018, STM/3386/2018, STM085:00/2018

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI SAIRAUSVAKUUTUSLAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI.

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta sairausvakuutuslain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esitetyt muutokset koskisivat sairausvakuutuslain perusteella maksettavien ensihoito- ja siirtokuljetusten korvausten lakkauttamista vuodesta 2021 alkaen sekä yksityisten hoito- ja tutkimuskorvausten lakkauttamista vuodesta 2023 alkaen. Muutos liittyy sosiaali- ja terveyshuollon uudistukseen ja sen tavoitteena on yksinkertaistaa terveydenhuollon monikanavaista rahoitusta.

Yleistä esityksestä

Suomalainen sairausvakuutusjärjestelmä on taloudellisesti tukenut vakuutettuja yksityisen terveydenhuollon palvelujen käytössä ja mahdollistanut vapautta valita terveyspalvelujen tuottaja. Korvausten saajien määrä on suuri, vaikka korvausmäärät ovat laskeneet huomattavasti. Korvaustason laskuun on vaikuttanut myös matkakorvausten omavastuu osuuskien nosto. Vaikka korvaustaso on laskenut, riippuen etuuslajista n. 15%:iin, Vakuutuskassat ry ei kuitenkaan katso korvausten olevan terveyspalvelujen käyttäjille merkityksellisiä. Näin on tilanne erityisesti pienituloisten ja vähävaraisten osalta.

Vakuutetuille tärkeimpiä syitä käyttää yksityisiä terveydenhuollon palveluja on hoidon saatavuus ja lyhyemmät hoidon odotusajat. Erityisesti aikuisväestön suunhoito ja fysioterapia on paljolti hankittu yksityiseltä sektorilta, koska varsinkaan niiden saatavuus julkisena palveluna ei ole vastannut kysyntää. Yksityisen hoito- ja tutkimuskorvausten lakkauttaminen tulisi lisäämään julkisten palvelujen kysyntää. On kuitenkin epävarmaa, miten laajassa muutostilanteessa voidaan turvata uusille ja nykyisille asiakkaille oikea aikainen ja riittävä hoito julkisesti rahoitetussa terveydenhuollossa.

Vaikutukset sairauskassojen toimintaan sekä jäsenten ja työnantajien asemaan

Lausuttavassa luonnoksessa on kerrottu esityksen vaikutuksista Kansaneläkelaitoksen toimintaan ja henkilöstöön. Vaikutusten arvioidaan olevan melko vähäisiä. Samassa yhteydessä mainitaan, sen tarkemmin kuvaamatta, esityksellä olevan vaikutuksia myös työpaikkakassojen toimintaan.

Suomessa on toimilupa 122 sairauskassalla. Näistä alle puolet toimii työpaikkakassana. Viranomaistoiminnan osalta työpaikkakassojen työtehtäviin vaikutus olisi kuten Kansaneläkelaitoksen toiminnassa, mutta henkilövaikutus vähäisempi johtuen työpaikkakassojen muusta sairauskassatoiminnasta. Sairauskassat korvaavat jäsenilleen Vakuutuskassalakiin perustuen ja sääntöjensä mukaisesti sairaanhoidon ja tutkimusten korvauksia. Korvauksia maksetaan myös yksityisen terveydenhuollon palveluista. Sairauskassat rahoittavat toimintansa pääosin jäseniltään saaduilla maksuilla ja osassa sairauskassoista työnantajat osallistuvat rahoitukseen maksamalla ns. kannatusmaksua.

Esityksen mukaan hoito- ja tutkimuskorvaukset lakkautettaisiin 2023. Julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyisi maakunnille 2021 ja valinnanvapausjärjestelmä astuisi voimaan vaiheittain 2021 – 2024. Sosiaali- ja terveyskeskukset ja suunhoidon yksiköt aloittaisivat 2023. Edellä mainittu eriaikaisuus ja vaihteellisuus lisäisi kassoissa tehtävää työtä, koska saman kassan eri maakunnissa asuvat jäsenet olisivat erilaisten palvelujen piirissä. Yksityisen terveydenhuollon palvelut olisivat myös saatavilla, mutta niidenkin käyttötarve olisi riippuvainen julkisten palvelujen saatavuudesta. Terveydenhuollon palvelujen erilaisuus ja korvattavat kustannukset olisi huomioitava mm. kassan säännöissä, korvauskäsittelyssä ja jäsenille annettavassa informaatioissa.

Sairausvakuutusten korvausten lakkauttaminen vaikuttaisi kassojen taloudelliseen tilanteeseen. Tilanteessa, jossa yksityisiä palveluja jouduttaisiin edelleen käyttämään julkisen terveydenhoidon täydentäjänä ilman nykyisin saatavaa sairausvakuutuksen korvausosuutta, nostaisi korvausmenoa. Tämä korvausmenon nousu olisi katettava suuremmilla jäsenmaksuilla ja työnantajilta perittävillä suuremmilla kannatusmaksuilla.

Esitettyjen muutosten voimaantulo tulee myöhentää

Julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun, valinnanvapausjärjestelmän, sosiaali- ja terveyskeskusten ja suunhoidon yksiköiden alkamisen eriaikaisuus saattaa kansalaiset terveydenhuollon suhteen eriarvoiseen asemaan. Kun tähän lisätään sairausvakuutuskorvausten lakkauttaminen ja sen vaikutus eri vaiheessa oleviin palveluihin, ei kansalaisten tasavertaisuus terveyspalveluissa ja sen kustannuksissa toteudu.

Vakuutuskassat ry ehdottaa sairausvakuutuskorvausten lakkauttamisen myöhentämistä. Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistus ja sen yhteydessä käyttöönotettavien julkisen terveydenhuollon palveluiden tulee olla toimivia ja riittäviä ennen kuin sairausvakuutuskorvauksista saatava taloudellinen tuki yksityisen terveydenhuollon palvelujen käyttöön päättyy.

Vakuutuskassat ry:llä ei ole muilta osin lausuttavaa ehdotetuista muutoksista koskien sairausvakuutuslain perusteella maksettavien ensihoito- ja siirtokuljetusten korvausten lakkauttamista vuodesta 2021 alkaen sekä yksityisten hoito- ja tutkimuskorvausten lakkauttamista vuodesta 2023 alkaen.

Helsingissä 28.11.2018

Vakuutuskassat ry

Erkki Moisio
puheenjohtaja

Anneli Kaartinen
toiminnanjohtaja

Lisätietoja: toiminnanjohtaja Anneli Kaartinen, p. 050 563 3365
anneli.kaartinen@vakuutuskassat.fi